

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1-ső szám — Ide intézendő a
lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a. a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadó hivatal
illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petsor tér-
fogata . . . 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyilttér:

Egy sor . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

Szülők, vigyázzatok!

A legnagyobb művész: a természet megforgatta ismét ecsetjét gyöngébb, halványabb színekben s aztán telerakta sárgás-pirosas pettyekkel lombos erdőink haragoszöld, egyhangu vásznát — talán, hogy enyhítse, talán, hogy élénkítse is. Végig futott az ecset a kukoriczásokon is s hosszas, pirosas sávokat húzott a leveleken át. Munkája nyomán előállottak a legszebb őszi tájképek. Előttünk immár az őszi! A kedves költözök: a fecskék is össze-összegyűlnek, csapatokba verődnek s hosszú, légi utjukra kelnek. De gyülekeznek immár a mi őszzel tévő fecskéink: a tanulók is.

Az ősi fecskék, az iskolák szépen kitatarozva kitérték kapukat a mult szombaton. Kitérték szeretettel, vidám örömmel. Szinte meglátszott e vidámság a két hónapon át néma, komor falakon! S azóta csevegő, vig csoportok járnak ki és be a kapukon Élet, zsi-bongás, zsi-vaj költözött az alvó esend helyébe!

Megindult a beiratás s ma már jó részben be is fejeződött. Annyira mindenesetre be, hogy felette már nyíltan és hangosan is elmélkedhetünk most: az őszi magvetés idején. Hát mindenekelőtt *nagy* a beiratkozó tanulók száma; *nagy* különösen a gymnasiumban. Annyira, hogy a szűk épületben ismét alig fognak férni. Aztán meg e nagy szám veszélyezteteti még a magvetés eredményét is, mert a talaj, a tanulók előkészülete, képessége, hivatottsága nagyon különböző. És pedig nyíltan bevallhatjuk már ma is, hogy sok a nem oda való! Önkéntelenül eszünkbe jut a bibliai példázat a sziklás talajról, meg a kemény utról és a gazos, tövises földről. Nem lesz abból a magból semmi, a mely ilyen földbe hull! És bizony — sajnos! — a rendesnél is több, a tehetségtelen, a tanulni nem igen vágyó s nem

is akaró fiu. Fársztó lesz ezekkel a magvetők, a tanárok munkája, az eredmény, az aratás pedig szomorú. Azokról a tanulókról beszélünk, a kiket a tanári kar már a mult évben is figyelmeztetett, hogy akarat és tehetség hiányában térjenek más utra, válaszsának más pályát, mert a tudományos nem nekik való. És azokhoz a szülőkhöz szólunk, a kiket kérve-kértünk és intve-intettünk, hogy több tárgyból megszekundázzott fiaikért ne költség haszontalanul a pénzt, melyet — és éppen ez a szomorú! — a legtöbben e szülők közül két kezük munkájával, véres verejtéssel gyűjtenek össze keservesen! A mult évi osztályozás épp e szempontból és éppen a szegény, de képesség és akarat nélkül való tanulókkal szemben szigorú volt. És miért? Hogy még idején, az *alsó osztályokban* figyelmeztessük a szülőket, hogy észre térjenek! Mert hiszen elfogult esztelenség tudományos pályára tuskolni az oly gyermeket, a kiről már két-három évi próbálgatás után kitűnt, hogy nem idevaló! Az idei beiratás mégis azt mutatja, hogy a szigorú intés, a jóakaratu tanács a pusztában elhangzott szó, hiábavaló beszéd volt. Hogy példát hozzunk fel, — mert ettől sem riadunk vissza az iskola és a tanulók érdekében — több földhöz ragadt napszámos és eseléd, vagyontalan özvegy stb. is behozta tavaly és azelőtt gyermekét, szívökben a legszebb, a legnemesebb reménnyel. Hát ez még távolról sem rosszálható. Hanem az már helytelen, hogy az a napszámos, az a eseléd is visszahozta azt a fiát, a ki a mult évben nem is egy, de több tárgyból is megbukott! Visszahozta ismétlőnek. Hát ez mire való? Hol itt az okosság?

Az ilyen tanuló nyüge az iskolának, megmergezője osztálytársainak, és végül *mi lesz?* Proletár. Terhe a társadalomnak, mert éveinek gyors növekedésével elszokik a munkától s előáll

a félművelt, tudákos naplopó! *Szülők! Vigyázzatok* és hallgassatok a jóakaró tanácsra!

Másik megjegyzésünk és kérésünk a helybeli polgárság nagy részéhez: az iparos és kereskedő osztályhoz szól:

A kedvezőtlen pénzügyi helyzet, meg egyéb körülmények — köztudomásu dolog, hogy az ipar és a kereskedelem pangását vontak maguk után országszerte. Megéreztek ezt a mi kereskedőink és iparosaink is. A külföldi és a hazai gyárak fenyegetni kezdték a kis- és a kézi iparost. Igen, de e veszély már félig elmúlt, félig szűnőben van! Nagy lépésekkel halad a hazai iparpártolás, és böics miniszterünk megvédi a kispárt.

Az iparos és a kereskedői pálya egyre szebb jövővel biztat. De — hogy messzire ne menjünk — vannak nekünk oly iparosaink, oly kereskedőink is böven, a kiknek előkelő értelmiséggel és műveltséggel párosult munkája és üzlete többet jövedelmez, többet ér minden tekintetben egy halom olyan oklevélnél, melyet csak úgy kiereszokolnak! Valóságos kincses bánya egyik-másik kereskedői bolt, némely iparüzlet! S aztán a beiratás mégis azt harsogja, hogy e bányatulajdonosok egy jó része tisztán és kizárólag a tudományos pályára kényszeríti gyermekét — még ha nincs is kedve, még ha nincs is képessége rá. Avagy szegyenlik tán némelyek, e szülők azt a pályát, mely nekik biztos, sőt fényes életet és általános tisztelést szerzett? Mert hiszen — hogy itt is nyíltan szóljunk! — azt tapasztaljuk, hogy azzal fenyegetik a legtöbben fiaikat, hogy „az üzletbe foglak, inasnak adlak, ha nem tanulsz!“ Ahelyett, hogy szép szóval arra biztatnák őket, hogy tanuljanak sokat, nagyon sokat, hogy idővel e tudást is az üzletbe fektetvén, azt még inkább felvirágoztassák, ez igazán kincses bányákból még több jövedelmet

T Á R C Z A.**Konditsátok meg a harangot!**

Konditsátok meg a harangot,
Tűz van, tűz! Lángol az agyam!
Mint üvöltés a pusztaságból,
Hangozzék szerte jajszavam!

Konditsátok meg a harangot,
Könyzáport sirjon két szemem;
Hadd kiáltsam a nagy világba:
„Meghalt leányom . . . mindenem!“

Isten, Isten, kiről azt mondják:
Jó vagy, kegyelmes és igaz,
Mért késel hát villámaiddal,
Ha öröm helyt — bűt osztogatsz?!

Ha te vagy a szeretet atyja,
Mért kinzád holtra gyermekem?!

Hisz' ő nem vétett, meg se bántott,
Csak dicsért téged szüntelen!

Legyek bár átkozott, — kimondom:
Irgalmatlan vagy Istenünk;
Mert amióta létrehoztál,
Alig cselekvél jót velünk!

Konditsátok meg a harangot,
Konditsátok meg, emberek!
Gyilkos szava ezer tövisként
Majd átnyalja szívemet!

II.

Liliomból vetek
Puha ágat néked,
Álmodj' rajta lánykám,
Álmodj' rajta szépet!

Nefelejcesel szegem
Körül nyoszolyádat,
Könnyel öntözöm meg
Szép selyem-pilládat.

Hogy örökös éjed
Fény derengje által,

Glóriát fonok majd
Színes napsugárból.

Közepébe tűzöm
Átlyukasztott szívem,
Abból láthatod, hogy
Szerettelek híven.

És hogy síri álmod
Ne zavarja semmi,
Lelkemet fogom majd
Sóhajba lehelni.

Aztán gondolatból
Kötök szárnyat rája,
Hogy a túlvilágot
Percz alatt bejárja.

Csendes libbenéssel
Felkeres majd téged,
S dúdol halkán, lágyan
Dajka-dalt te néked.

Beleszövi szépen
Epedő dalába:
Hogy szívünk utánad
Meghasad bújába!

Paal Gyula.

Királyok alkonya.

— Bródy Sándor „Fehér Könyv“-ből. *) —

Egy pufók, erősen gyomros fiatal ember arczépe látható a belvárosi optikusok kirakataiban. Kerek a feje, kerek a szeme, az orra, a szája, sőt a lába is egy kissé karikára áll. Ez az ur egy király. Mégis — elméletben — a hordárok is szervuszolnak vele és ha a miveltebb szakácsnék meglátják a fotografiáját, azt mondják rá, ahá, a Sasa! Egy cseppel, csak egy hajszállal több nép-szerűség és a jó egészségű királyt úgy elkergeti népe a hegyek közé, vissza ama fiatal testvérek közé, melyeknek őseit őrizte egykor őse, a ki szintén népies volt nagyon. Hegyek, vidám és egészséges állatok, kunyhó . . . a mi fiatal czézárunk valóban erre vágyik, csak az a kérdés, hogy elmenne-e vele a királyné? Ama Masin nevű mér-

*) Olvasóink figyelmét e helyütt is felhívjuk a zseniális fiatal író e ezimű művére; mely kötetenkint Lévai Izsó könyvkereskedésében is kapható.

nőknek felesége, a ki most sirjában igen meg lehet tisztelve, hogy az utódja: uralkodója lett. Vajjon nem lehetne-e ennek a sirjában adni valami rangot, ezimet, rendjelt. Ha hercegenének a szétmálló polgári hullát, ez talán mérsékelné a rossz ájert, melyet a királyi trón körül a poézis terjeszt?!

Hiába minden, a kövér fiatal ember, a ki a világ előtt eljászotta Romeót, rozsdát ejtett a királyság eszméjének összkoronáján. Egy uralkodó, a ki nyög, bug és sóhaj országát előtt. Hizeleg a népének, bevallja, hogy érte és általa van, alázatos, szóval: áldását kéri.

Egy magyar képviselő a hordórol nem beszél olyant, mint a milyent ő Felsője a királyi trónról. Az adót ő is elengedte elvben és éppen, hogy azt nem mondta, hogy a németek ki lesznek kergetve. De azok ki lettek. Kardomra — a párisi Printempsből való, japáni lakk a tokja — egyenes kardomra mondom, életem hátralevő részéből a keserves végét szívesen odaadnám, ha láthattam volna, a mikor a Sándor király kiáltványát olvasta valamelyik, már nem szerelmes király. Egy a kemények, kérlelhetlenek, a korrektek közül való. Azt az elspadást, azt a dühöt! De ebben a gyönyörűségben, hogy ezt láthassa, nem részesülhet más, csak a komornyik, a ki kétségkívül jelen volt, a mikor az a bizonyos manarcha az ujságot a földhöz esapta:

— Na Jesus, solch' ein secessionist von einem König!

*

Valami kis szecsessziós ize van is, ennek az egész balkáni király-idillnek. De ha jól megvizsgáljuk, Sasa mégis csak inkább verista. Olyan, mint az új olasz színészek, természetesen cselekszik mindent. No még csak ez kellett a királyság fenséges eszméjének, a mely she-mákból, dogmákból, kicsavart gondolatokból és visszafelé fordított érzésekből táplálkozott, persze régen. Es még csak ez a példa kellett az ugy is gyalázatosan öntudatra ébredező népeknek, hogy egymás között végképp megállapodjanak az oktan és veszedelmes feltevésben: a királyok sincsenek más bőrből kötve mint mi, megéhez-nek, megszomjaznak, búgnak és nyögnek, ha szerelmese-k. Szegény aquinói Szent Tamás és derék Machiavelli — a kik az uralkodóknak az Istentől való külön eredetét megállapították — a derék két olasz ha élne, a tanulékony Sándornak bizonyára szekundát adna a királyság művészetéből. De oly régen volt már, hogy éltek,

merítsenek és a közönségnek még olcsóbb és jobb holmit nyújtsanak.

A beiratkozott gymnasiumi tanulók közül csaknem 80—90 a helybeli fiú. Ezek közül 50—60 az említett osztályból került. Van ezek között sok tehetséges, jó tanuló is. Ezek hadd jöjjenek, hadd haladjanak! De nagyobb részük — sajnos! — nem felelt meg a múlt évben sem a követelményeknek. És mégis visszahozták! Hát ez megint csak beteges állapot, melynek okai és előidézői megint csak a szülők! Azok az érthetetlen, elfogult szülők, a kik nehéz terhet raknak a tanítók vállaira, a kik bajt okoznak a többi tehetséges fiuknak is a továbbhaladásban, s a kik — s ez a legszomorubb — bajt és késői bánatot szereznek önmaguknak és gyermekeiknek, a kiket a legtöbben elriasztják az ősi, becsületet és jólétet nyújtó, apaí foglalkozástól, a helyett, hogy édes szóval, okos szóval oda édesgetnék, vissza csalogatnák ahhoz.

A nagy művész kezébe vette őszi esetjét. Itt-ott hull is már a sárguló falevél. Szülők, polgártársak! Kérve-kérünk és intve-intünk: vigyázzatok és gondolkodjatok! Vigyázzatok, hogy a lombhullás édes véreitek, édes gyermekeitek jövő bukását ne jelképezze. Vigyázzatok, még van rá idő; még csak most nyílt meg az új iskolai év! —ő.

Fordulópont. Rimaszombat város életében nevezetes fordulópont következett be. Szabó György, a város érdemes polgármestere, ki e tisztét 1867. június 18-ától, tehát 33 év óta közbecsülés és általános tisztelet mellett megelégedésre töltötte be, f. hó 2-ikán beadta lemondását, melyet — tekintettel a tisztés férfit megrongált egészségére — minden valószínűség szerint el is fogadni, és így előtérbe lép az a kérdés, kit állítsunk a város előjárósága élére, kiben öszpontosul a közbizalom, ki volna leginkább érdemes arra, hogy e fontos és szép pozítra emeltessek és kellő garanciát nyújt a város fejlesztésére, érdekeinek mindenhol és mindenha méltó képviselésére és előmozdítására.

Nem tartjuk időszertűnek az alkalmat arra, hogy a becsületes munkában elaggott régi polgármesterünk érdemeit, melyek a város fejlődésével szorosan összefüggnek — most méltassuk, s csak azt kívánjuk neki, hogy a jól megérdemelt nyugalmat még hosszú ideig megjavult egészségi viszonyok közt élvezze.

Az állás betöltése sok körültekintést igényel, s a város viszonyainak kellő mérlegelése ez alkalommal feltétlenül szükséges. Figyelembe veendő az is, hogy a megválasztandó új polgármester a sok rendezésre váró kérdésben, milyenek a rendőrség, világítás, csatornázás, katonaság, a város ingatlanai egyrésztének értékesítése stb., au fait legyen, s a kit e tisztas állásra helyez a közbizalom, annak önmagával is számot kell vetnie: „quid valeant humeri, quid ferre recusent“.

Máris megindultak a kombinációk, s első helyen — természetesen — Nagy Ferenc városi főjegyzőt s helyettes polgármestert vette szárnyára a hír. Ő a város minden dolgát ismeri s a legkomplikáltabb ügyek fonalainak kuszált szálai, az ő kezében összp-

porrá lettek és porrá lesz lassanként felséges eszméjük is, sőt ezt a port is kezdi a szél szerte fújni . . .

A népek még kitanánnak mellette, de ime, jönnek a királyok és ők kezdik kibeszélni a buksi-fejek millióiból ezt az egy szent bogarat!

Az idill után jön a tragédia. (Ma már minden az, a mi halállal végződik.) A király személyének szentsége és sérthetlensége ellen vitára kelt egy nyomorult selyem-takács, a kezében egy komisz revolverrel. És egy komoly, egy jó király, lehullt a földre, a szőnyegtelen, a pusztá földre, mint ahogy egy gépmunkást odavág a földhöz a nagy kerék, melybe véletlen beakadtak rongyai. Miért vannak rongyai, miért nem jár anyaszülte meztelen? És ah, a szegény Umberto, miért nem viselt páncélt!

De nincsen páncél, a mely a koronás főket, a jo-gaikhoz jutott legnagyobb ambíciókat megőrizhetné a jogtalan, a földön csuszó, a föld színével egy, szörnyű ambícióktól: dirigálni a halált! Mert az elv: az semmi, az anarkizmus egy ostoba és ügyetlen játék, az elmélete egy tehetetlen örültség, de elbujva, lappangva, milliók között, nyomorult munkások élnek, elméjükben a cézári öröklettel, szívükben a nagyravágás borzalmas szenvedélyével. A dicsőség, a hír, az kell nekik, hogy egy napon az egész világ reszketve — és akár undorral — emlegesse a nevüket. Egyszerre ki akarnak válni tiz fejjel és aztán — nem bánják — legyenek rövidebbek azzal az egygyel is, a mely nyakukon ül. Megvetni, eltiporni, megölni kell ezeket a Breszket, de csodálkozás közben, mert nem vadállatok ők, hanem nagyon is emberek, egy nagyszerű tulajdonságunk — az ambíció — növekszik meg bennük úgy, hogy az alakjuk torz lesz és félelmetesség dolgában hasonló ama régi cézárokhöz, a kik öltek dicsvágyból és passzióból . . .

Mily kedves, szelid polgári fej mellettük a megölt királyé. Mint egy toskánai öreg vinczellér! Az Umberto areza bronz volt, szeliden vette körül ezüst haja. A bajsza, az harcias volt, de ezüst szintén és alatta a savoyai, puha gyermekes szája. Meglátszott rajta, hogy jó és lágy ember, a ki a királyság eszméjét nem kiméletlen módon képviseli. A békeségnek, a csendnek, a gazdálkodásnak volt barátja és bizonyára mélyen fájt neki, hogy a mig népe fokról-fokra koldus-botra jut, addig szépen tollasodik az ő tönkre ment családja. És kelle-

tosultak eddig is. A város érdeke mindenképen kívánatos-tassá teszi, hogy a megüresedő polgármesteri állásra őt emelje a közbizalom. Számolni kell azonban az esélyekkel is, miután választásról van szó; s meg kell említenünk azt is, hogy egyes körök azon frissiben kombinációba vették — hiszen ilyenkor tág tér nyílik erre — Peréz Samu kir. közjegyző-helyettes és Süteő István ügyvédet is.

Amennyiben a polgármesteri állásra Nagy Ferenc választatnék meg, ez újabb nevezetes fordulót vonna maga után, mert igen nehéz feladat vár megoldásra a városi főjegyzői állás betöltésével. A mostani főjegyző után, ki egész tudásával, alapos, odaadó munkássággal mindenki elismerésére méltóan végezte hivatalos teendőit, az utódnak nehéz sora lesz!

De maga az állás is olyan fontos és a város ügyeinek vezetésében olyan nevezetes szerepre hivatott, hogy óva kell intenünk a város képviselő-testületét, nehogy elhamarkodva válassza meg az új főjegyzőt, kinek állása örökös s csak fegyelmi uton mozdítható el.

Igen komoly a kérdés, s a fordulópont a várost igen nehéz helyzetbe sodorhatja. Bővebben is fogunk az ügygel foglalkozni, most csupán arra akarjuk idejekorán felhívni az intézők figyelmét, hogy a város érdekében s a későbbi esetleges szemrehányások elkerülése végett is, a város több intelligens és számottevő tényezőjét hívják össze, s kellő körültekintéssel és megfontolással tanácskozzanak a kérdés helyes s a közügyek és a város érdekeinek megfelelő megoldása felett.

A választásig még sok idő van, s a közérdek meg is követeli az alapos megfontolást, mely esetleg hosszú időre szóló határozatnak képezheti a bázisát.

A kérdésre különben még visszatérünk.

Vármegyei rendkívüli közgyűlés.

F. hó 11-én vármegyei rendkívüli közgyűlés tartatik, melynek tárgyát képezendő: 1. Vármegyei alispánnak a székház építésére megszavazott 50000 frtnak kölcsönként a vármegyei tisztai nyugdíj-alapból leendő felvétele tárgyában teendő jelentése, érdemleges elintézése. — 2. Alispán bejelentése arról, hogy a vármegyei székháznál szükséges szobrász munkák teljesítésére Kászonyi László szobrásszal 2595 frt 20 kr. erejéig vállalati szerződést kötött. — 3. A m. kir. földmívelésügyi miniszterium f. évi 53832. számú rendeletének tárgyalása, az állatorvosi kerületek beosztása kérdésében — 4. A m. kir. belügyminiszter f. évi 135855. számú rendeletének tárgyalása, mely által a kóbor cigány csapatok kitélése tárgyában alkotott szabályrendeletünk jóváhagyatlan küldetett vissza.

A magyar ipar.

Vaskos kötetbe foglalva, most tették közzé azt a rendkívül becses anyagot, a mely az ország összes kereskedelmi és iparkamaráinak jelentéseiben foglaltatik. A 20 iparkamara jelentése tiszta képét nyújtja az ország gazdasági állapotának az 1899. esztendőben. A jelentésekhez csatolt általános áttekintés pedig összefoglalja mindazokat a gazdasági jelenségeket, melyek az 1899. esztendőben fölmerültek.

Ez alkalommal jelentek meg a kamarák jelentései először egy kötetben. Eddig ugyanis a kamarák egyenként, külön és terjedős indoklással ellátott kötetben terjesztették fel jelentéseiket a kereskedelmiügyi miniszterhez, a mi sok kifogásra nyújtott okot. Ennek következtében a kereskedelmiügyi miniszter utasította a kamarákat, hogy gyakran csak tudatos gazemberekkel kormányozhatott, de azt már nem vehette észre, hogy szegény nemzetét ezenfelül még lopják is. Azt nem engedte volna. Mert tudott szigorú is lenni, tanuja Milanó. És országa dicsősége érdekében képes volt a legnagyobb önfeláldozásra is, állandóan, szívósan, az utolsó ruhájának — a népe utolsó kabátjának — leszakadásáig. Nemzete megszokta imádni és a képes levelezőlapok millióival árasztotta el a világot „Lutto Nazionale, Lutto Nazionale!“ A városi orchester-ek gyászfloral von-ták be a trombitáikat, a fekete kendős, borzas hajú nők sokat sirtak, — de Itália megdöbbenését mégis mintha hirtelen megszelídítette volna valami: a kiváncsiság, hogy milyen lesz az új király, próbáljuk mostan ezt?

Az olasz nép oly nagy, de oly gyermekes, ne ítéljék őket el, ha a királyság eszméjébe nem tud hinni egészen komolyan és a gyásznak pillanatában teljes érdeklődéssel tapad a fiura, az új királyra, a kiről az a hit van elterjedve, hogy érzelmeire nézve — republikánus.

A nap ime lenyugvóban a koronák fölött. Némelyik olvad tőle, némelyik meg szokatlan fényvel szikrázik az izzó fényben. Ugy vélnéd, ez a diadalmas hajnal, pedig a mi égő vörös szárnyakon jön, az a komor, barna, hives este és ez már az alkony.

A királyság eszméje kifáradt. És ha van is egy-egy képviselője, a ki csupa tevékenység szerföltött gyanus. Ezek a heves föllángolások, ezek az utolsó gyarkorta. Oh be kár, hogy egy ember, a ki nyilván királyzseni, így utoljára került a sorrendben, belekerült az alkonyba. Halálos vétek a természetből, hogy a nagy Hohenzollernt ily kicsiny korszakba helyezte. Mordatta neki a legjobb képességeket és hozzá a legrosszabb viszonyokat. Nincs az a daliás középkori király, a ki szebben tudta a módját. A félelmetes és fenséges ur egyszerű magának az első kereszties vezére. Soha császár még szebben ki nem mondta ezeket az ódon szavakat: boszu, megtorlás, fegyverdiadal. És a muzsika hozzá, még hozzá a muzsika! Egy hat láb magas császárnénak a boldog, biztató sirása. Csak a viszhang vége ne volna olyan dissonáns. A mit az öreg takács mond a Weberben: — Az urak hasát érzem a gyomromban.

marákat, hogy a kerületeik közgazdasági állapotát egy rövid jelentésben foglalják egybe. Ezek a jelentések vannak egymás mellé állítva a most megjelent kötetben.

A kötetnek kiválóan becses része az, a mely az ipart tárgyalja. Ebből a részből érdekesnek tartjuk közölni a következőket:

Az ipar általános viszonyait a kamarák jelentései kivétel nélkül kedvezőtleneknek tüntetik fel.

Egyes iparágakban mutatkozott ugyan fejlődés, sőt nagyobb fellendülés is, de a legtöbb iparág vagy a stagnáció, vagy éppen a hanyatlás jeleiben élte át az 1899-iki gazdasági évet. Közös kuforrásra az ipar bajainak az általános pénztelenség, a hitelviszonyok rosszabbodása, a magas kamatláb, a mely mind utját állta annak, hogy a vállalkozási kedv nagyobb mértékben nyilvánuljon.

Tagadhatatlan azonban, hogy a sok kedvezőtlen jelenség között is a kibontakozásnak sokféle biztató szimp-tómáival találkozunk. Általában országszerte bizonyos eleveenség, a kedélyeknek határozott felrészülése váltotta fel az utóbbi esztendők lehangoltságát. Az iparfejlesztési és iparpártolási akció nagyobb rendszerességgel indulván meg, bizalmat öntött a lelkekbe; a munkakedvnek, a bátorságnak fokozódása jelentkezik az egész vonalon. Befejezett ipari alapítás a mult esztendőben aránylag kevés volt, de sok sikerrel biztató kezdeményezés jelöli a kereskedelemügyi miniszter és egyes társadalmi organizmusok részéről nagy erélyvel megindított és tervszerűen, szívósan vezetett iparteremtési tevékenység üdvös hatásait. E helyen a következőket emeljük ki a lefolyt év iparfejlesztési akciójának jellemzésekként:

Gyárak segélyezésére fordított a kereskedelemügyi miniszter összesen 395.400 koronát; ebből régebbi segélyezésekre esik 205.600 korona. Ujjonnan létesítendő, már biztosított, de részben 1901-ben üzembe helyezendő gyárak részére engedélyezett 542.000 korona.

A miniszterium ingerenciájával a következő alapítások történtek, illetőleg tétettek folyamatba:

Uj gyár létesült, illetőleg létesítése biztosított közvetlenül a miniszterium ingerenciájával 23, melyeknél kerek összegben 19.000.000 korona befektetése és 7900 munkás foglalkoztatása biztosított. Ezenkívül biztosított 17 már fennálló gyár kibővítése, illetve új-építése 4.298.000 korona uj befektetéssel.

Az uj gyárak közül 8, a kibővítés alá kerültek között 2 textil-ipari létesült, illetve biztosított. Létesített továbbá 5 uj vegyészeti gyár, ujraépítés alá került 1; e gyárak között van egy-egy cziánkálianhidrit, szénkéneg, falepárló- és degrass-gyár; ujonnan épült 1 nagy gyertya- és zsiradék-gyár.

Vas- és fémpipari gyár létesült 5, kibővített, illetve biztosított 7. Az uj gyárak között van: 1 rézsodronygyár és hengermű, 1 ágyutöltény-gyár, 1 gyutaacs- és ágyutölténygyár, 1 villamosági berendezéseket és szénpálcákat készítő gyár, 1 kábel-gyár.

A kibővítések között van: 1 réz- s bronzsodronygyár, 1 bádógaru-gyár, 1 rézaru-gyár, 1 varrógép-gyár, 2 szerszám-gyár és 1 műerezöntő-gyár.

A többi uj gyár a következő:

1 lőbőr- és cipő-felsőrészt és 1 finom bőrgyár 1.200.000 korona befektetéssel és 230 munkással; 1 cellulose és papírgyár 1.200.000 korona befektetéssel és 200 munkással; 1 kerámiai-gyár 1.100.000 korona befektetéssel és 200 munkással; végül 1 bányaipari vállalat 4.000.000 korona befektetéssel és 200 munkással.

A többi kibővítés között van: 1 furnir-gyár, 1 ecset-gyár, 1 köedény-gyár, 1 nyomda-vállalat szent képek előállítására és irón-gyár.

Tárgyalás alatt volt még az 1899 év végén 31 nagyobb uj gyári vállalat létesítése, melyek közül 14 textilipari, 6 vegyészeti ipari, 2 vas- és gépgyár, 1 cipőgyár, 2 briquette-gyár és 2 faipari telep.

Gyáralapítások iránt összesen 126 esetben tárgyalt a kereskedelemügyi miniszterium 1899-ben, de ezek közül 70 egyáltalában nem vezetett eredményre.

Beszélek a királyok alkonyáról. A törvény a kötelesség, az érzés, de az illendőség is azt parancsolja, hogy a ki jelen van, az kivétel. A mi királyságunknak nem alkonyodik, természetes, hogy az örökké él. Eszméje nélkül, nem is tudom, hogy élénk mi el? Különben mit is gondolkodunk erről? Mi vagyunk a földön az utolsó romantikusok. És az egész világon, talán nincs többé csak két ország, mely föltétlen királypárti. Az egyik, az is, a franciaia — republika. A másik, mi, a kiknek nincsen nemzeti dinasztia. A mi egy kissé szokatlan jelenség, sőt mondhatnám, hogy természetellenes. Természetűdös fontoskodással szólva, perverzitásnak látszanék. Tehát annál mélyebben gyökerezik. Hogyan állott elő nálunk, kieszelni nem tudom. Csak azt láttam, hogyan tartatik épségben. Ugy, hogy a királyaink előbb rosszul bántak velünk, aztán jól, de nem huzamosan. Megint következik egy kis verés, megalázás. Aztán egy kis fehér cukor, cizirógatás. A makranczos lóval szokás így banni, vagy a hisztérikus asszonyokkal. Néha kérdem is magamtól, vajon nem lehet-e egy egész nemzet is masochista? Nem engedhető meg, hogy lehessen, de ha lehetne is, mi nem vagyunk azok, mi önértetések és büszkéek vagyunk. Voltak ugyan kis kirohanásaink, úgynevezett Tiborez-jelenetek. Az öntudatra ébredés egy pár keserves pillanatja. Elgondolkoztak a bus atyafiak, hogy még sem járja: egy idegen familia tartja az egész országot árendába! És még csak nem is honi gazdaság szerint, a föld guszttására mivelé. Egyszer-egyszer nagyon meg is haragudtunk. Kardot rántottunk, löttünk. Ah szépséges szép forradalmaink, világra szóló gyönyörű kezdések, mert kezdeni tudtunk. De végeznünk . . .

Soha többé forradalom e termő földön nem lesz. A legképzettebben kibékültünk. Sőt belebolondultunk a királyság eszméjébe, sőt kezdjük imádni magát a főfami-liát is. Most már rajongunk értük, hidat építünk nekik, lefeksztünk eléjük. És mindez azért, mert a fejük, a mi királyunk, valóban ur tud lenni az uri nézió fölött.

Es most, hogy hetven éves lett, mintha csak most kezdené. Aggastyán, de neki mégsem alkonyul.

Azonban az az utolsó levél, melyet magyar népéhez intéz, olyan poétikus, magyaros, szives, a kunyhóról is szó van benne . . . Gondolkodóba ejtő, bűvös világosság, nem az alkony villan-e föl benned? Oh nem, ez a hajnal, ugye?!

1899-ben tényleg létesült és üzembe vétetett az országban összesen 178 gyár, a kereskedelmi és iparkamarák adatai szerint ezek összegben 20 millió korona befektetéssel, 4000 munkással. Ezen számban benne foglaltatnak a miniszterium ingerenciajával biztosított gyárak is.

A létesült gyárak következő iparágakba tartoznak: 13 vegyészeti, 73 élelmiszeri (tulnyomólag kis gőzmalom), 21 szesz- és sör-, 20 agyag- és üveg-, 9 vas- és fém-, 22 fa-, 1 bőr-, 1 papír- s papíryanag-, 4 fonószövő, 1 ruházati, 1 butor-, 1 építő-, 2 gép-, 2 villamosági és 2 vegyes ipari.

A kisipar támogatása érdekében a miniszterium által tett főbb intézkedések a következők:

Gépek adományoztattak 28.096 korona értékben (2 faiparosnak, 9 vas- és fémiparosnak, 4 szövőnek, 1 bőrdizajnvesnek, 3 vegyes iparágbelinek) Tanoncoképzésre 43.600 korona fordított, ideértve a székely-ifjak elhelyezését. Anyagok beszerzésére, szállítások elvállalására fordított 10.600 korona. Gyakorlati tanfolyam rendeztetett iparos-mesterek képzésére 5. és pedig: 1 cipészek, 1 szabók és 3 agyagiparosok számára 12.000 korona költséggel. Kisipari kiállítás rendeztetett 4 — az újabb gépek és szerszámok bemutatására — 22.400 korona költséggel.

Hathatós támogatásban részesültek továbbá a kisipari szövetkezetek.

A közös hadsereg bórnemű szükséglete Magyarországra eső teljes része 25 %-ának a kisiparosok közötti szétosztása 1899-től kezdve véglegesen a kereskedelemügyi miniszterre ruházott át, a mi nagy vívmány a magyar ipar szempontjából.

A kisipari motorok kísérletezése rendeztetett be a technológiai iparmuzeumban, melynek eredménye közlötetik — ingyen — a kisiparosokkal; 1899-ben három különböző rendszerű ily motor vizsgáltatott meg.

Az ipartestületek működésének hatékonyabbá tételére tárgyalások indítottak.

A benzín-motorok nagyobb elterjedését gátló magas benzínárak szabályozására és a lehető olcsó benzínnek a kisiparosok részére való biztosítására a legmesszebb menő sikeres intézkedések tettek.

Végül előkészítették: a műhely-oktatás, a tanonc- és segédmunka-kiállítások országos szervezése, valamint az önkéntes tanonc-vizsgák ügye.

Mindezekon kívül az általános ipari érdekek előmozdítására, az állami kedvezményekről szóló törvény megalkotásán kívül, sokoldalú intézkedések történtek; fel- említhjük ezek közül a kereskedelmi muzeum újjászervezését, a konzuli jelentések kivonatos közlését, a közszállítási ügy terén tett messzemenő intézkedéseket, a papír- ipar, az üvegipar és az építő-ipar válságos helyzetének javítására irányuló intézkedéseket, továbbá azokat a lépéseket, amelyek a hazai fogyasztásnak a hazai termelés felé irányítása érdekében történtek, végül a rutén vármegyék közgazdasági helyzetének javítására történt kezdeményezéseket.

A kormányának a felhozott tevékenysége egyrészt serkentőleg hatott a társadalomra, másrészt onnan is értékes támogatást nyert a hazai ipar ügye iránt újra ébredő lelkes érdeklődésnek már is észlelhető üdvös következményeiben. Hogy ez örvendetes felpozíció daczára, a mely egy a kormány tevékenységében, mint a társadalmi téren mutatkozott, úgy a nagyipar, mint a kisipar az összes kamarák területén nehéz viszonyokkal küzdött, ennek az a legsűrűbben felpanaszolt oka, hogy mind a kétféleképp helyzet egyaránt hátrányosan befolyásolta az általános rossz gazdasági helyzet és a külföldi iparnak, különösen az osztrák iparnak némely téren szinte leküzdhetetlennek látszó versenyé.

támadta s agyba-főbe verte és összerugdosta — elővette a kést s hadonászás közben véletlenül megszurta Husztit, ki a tárgyaláson egészen másként vallott. Azt állította, hogy ő nem bántotta Staszikot, csak megintette, hogy ne gorombáskodjék, mire ez őt megszurta.

Miután a beidéztet tanuk nem jelentek meg, s új tanuk beidézése is szükségessé vált, a tárgyalást elhalasztották szeptember 5-ikén d. u. 3 órára, mikor új esküdteket sorsoltak ki.

A második főtárgyalás folyó hó 4-én, kedden ment végbe, mikor is szándékos emberölés büntetével vádolt Koleszár András és súlyos testi sértés vétségével terhelt Majoros István és Bohus János elleni bűnügyben ítélkezett az esküdttörzs. — Elnök ismét Kubinyi Aladár volt; szavazó bírák: Kolbay Sándor és Medveczky Sándor; jegyző Velesz Ferencz. A vádat dr. Mészáros István alügyész képviselte; az elsőrendű vádlottat: Koleszár dr. Cziner Miksa, Majorost dr. Fráter Sámuel, Bohust dr. Baksay Dezső védte.

Az esküdtek közül kisorsoltattak: Észényi Gyula, Török Bálint, Rónay Gyula, Ruzsokay Gyula, dr. Király Kálmán, Oravecz Mihály, Varga Lajos, Matolesy Pál, Molnár Lajos, Lovasáyi Soma, Szakall István és Vitályius András. Póttágként: Sarlay Pál. — A vádhatóság 4 esküdteket, a védelem három vetett vissza.

A tényállás az volt, hogy 1899. decz. 26-án Kövecesen Lax Hermann kocsmájában pálinkáztak; Majoros István, Dániel András, Liszicsán József és Koleszár András s később hozzájuk csatlakozott Bohus János és sógora Kubinyi András. A mulatozók valami felett összezdörögtek s Bohus Majorost pofon ütötte, majd ez később Bohust — állítólag — egy kendőbe csavart kövel nyakszirtén ütötte, Koleszár pedig Kubinyi Andrást egy késsel úgy sziven szurta, hogy az nyomban meghalt. Bohus látva a sógora ellen intézett támadást, megragadta Koleszár, miközben ez Bohust kezén megvágta s ő is szenvedett fején sérülést. A komplikált eset sok tanu kihallgatását tette szükségessé. Az egyik jelenlét: Liszicsán időközben Amerikába vándorolt, s a bíróság kihallgatta a vádlottakon kívül Kubinyi Andrást, a tragikus véget ért áldozat özvegyét, Dániel Andrást, ki egész kedélyesen beszélt el egy esomó valótlanúságot, Lax Hermann kocsmáros és feleségét, Molnár Józsefet, a színhelyen jelenlét abafali bírót, Varga Pált, Kontur Istvánt és Lászlót stb., végül a boncolásnál közreműködött dr. Goldblatt Géza és dr. Gaál Gusztáv tornyai orvosokat.

A rendkívül fárasztó tárgyalást Kubinyi Aladár teljes jártassággal, gondos és kiváló tapintattal vezette. Délben két órai szünet volt s még délután is folyt a bizonyítási eljárás, melynek befejezése után az ügyészség és Dr. Cziner Miksa védő által beterjesztett kérdésekből a törvényszék 1/2 óra tájban hosszas tanácskozás után megállapította a kérdéseket, melyek felolvasása után dr. Mészáros István kir. alügyész reasummálva az eset részleteit — miután már időközben elejtette Bohus ellen a súlyos testi-értés vádját — logikusan és jogászai elmével fejtegette annak minden tizitát s Koleszár szándékos emberölés cizimén kéri bűnösnek kimondani és elítélni.

Dr. Cziner Miksa Koleszár ártatlanságát igyekszik alapos jogi készütséggel bizonyítani, a szándékosságot kizártnak tartja és amennyiben védenze elkövette a szóban levő cselekményt, azt csak erős felindultságban tehette. Miután Bohus volt az egész eset kezdeményezője s védenzen testisértést ejtett, ellene kéri a vádat fentartani, sőt elítélni. — Ugy ez a vébeszéd, mint a Majorost védő dr. Fráter Samu beszéde nagy hatást gyakorolt s dr. Baksay Dezsőnek, ki védenze ártatlanságát épügy mint az előtte szözlött kartársa — beigazolválta, csak néhány rövid szóval kellett érvelnie védenze érdekében.

A nagy figyelemmel hallgatott vád és vébeszéd és az ügyész replikája után az esküdtszék visszavonult s megválasztotta főnökévé Török Bálintot, ki a verdiktet a kérdésekkel együtt felolvasta:

Koleszár András vádlottra vonatkozólag:

1. Bűnös-e Koleszár András abban, hogy 1899. évi december 26-án, Kövecesen, a Lax Herman kocsmájában, ölési szándékkal, anélkül, hogy az ittasságtól öntudatlan, vagy a fenyegetéstől kényszerhelyzetben lett volna, Kubinyi Andrást egy késsel sziven szurta és ez által halálát okozta? — Igen vagy nem? **Hétnél több szavazattal: igen.**

Ha nem: 2. Bűnös-e Koleszár András abban, hogy 1899. évi december 26-án, Kövecesen, a Lax Herman kocsmájában, ölési szándék nélkül, de sértési szándékkal, anélkül, hogy az ittasságtól öntudatlan vagy a fenyegetéstől kényszerhelyzetben lett volna, — Kubinyi Andrást egy késsel sziven szurta s ezen testi sértésből kifolyólag nevezettnek halála bekövetkezett? Igen, vagy nem? **E kérdés elesett.**

Ha az 1. vagy 2. alatti kérdésre igenlő felelet adatik:

3. Vádlott Koleszár András cselekményét erős felindulásban követte-e el? — Igen, vagy nem? **Szavazattöbbséggel: nem.**

4. Bűnös-e Koleszár András, hogy Kubinyi András megölése után, 1899. évi december 26-án, Kövecesen, a Lax Herman kocsmájában, a Bohus János jobb hüvelyk ujját és jobb gyűrűs ujját szándékosan, anélkül, hogy az ittasságtól öntudatlan, vagy a fenyegetéstől kényszerhelyzetben lett volna, — megszurta s ezáltal rajta 15 napi gyógytartamot igénylő testi sértéseket okozott? — Igen vagy nem? **Szavazattöbbséggel: nem.**

Majoros István vádlottra vonatkozólag:

1. Bűnös-e Majoros I. abban, hogy 1899. évi decz. 26-án, Kövecesen, a Lax Herman kocsmájában Bohus János egy kendőbe csavart kövel szándékosan nyakszirtén ütötte s ezáltal rajta 8 napon belül gyógyuló testi sértést okozott? — Igen, vagy nem? **Egyhangulag: nem.**

Bohus János vádlottra vonatkozólag:

1. Bűnös-e Bohus János abban, hogy Koleszár Andrást 1899. évi december 26-án, Kövecesen, a Lax Herman kocsmájában, fején egy késsel 2 ízben megszurta s rajta 10 nap alatt gyógyuló testi sértést okozott? — Igen, vagy nem? **Egyhangulag: nem.**

A verdikt elhangzása után Dr. Cziner Miksa kéri az esküdttörzsöt, hogy védenze elítélésénél az enyhítő körülményeket vegye figyelembe.

A bíróság Majoros István, Bohus János és Koleszár András vádlottakat a súlyos testisértés vétségének vádja alól felmentette; Koleszár Andrást a szándékos emberölés büntetében vétkesnek mondotta ki, sőt a védő által felhozott enyhítő körülmények figyelembe vételével 7 évi fegyházra, 7 évi hivatalvesztésre s 500 korona kártérítésre ítélte, amiben úgy a vádhatóság, mint vádlott és védője megnyugodott s így az ítélet jogerőssé vált.

A harmadik főtárgyalás szerdán -- szeptember 5-én -- délelőtt volt, s ekkor szándékos emberölés büntetével vádolt ifj. Tóth Sándor és súlyos testi sértés vétségével terhelt Giczei János ügyében ítélkezett az esküdttörzs Elnök ismét Kubinyi Aladár volt; szavazó bírák: Medveczky Sándor és dr. Kálniczky Géza. Közvádó: dr. Mészáros István, fővádlottat dr. Széless Ödön, Giczeit dr. Krausz Gyula védte.

Az esküdtszék tagjai voltak: Kolbenhayer Gyula, Oravecz Mihály, Náray J. A., Szakall István, Simon Mihály, Horváth János, Czinke István, Török Bálint, Ruzsokay Gyula, dr. Sztójkovits Emil, Molnár Lajos és Andrik Pál.

Az eset az volt, hogy 1900. évi április hó 30-án a kis-csoltói erdőben előzetes civakodás után ifj. Tóth Sándor 21 éves] napszámos Riz Józsefet egy késsel sziven és ágyéka táján megszurta és az nyomban meghalt. Ugyanekkor Giczei János 15 és fél éves fia nagybátyját id. Tóth Sándort mikor a fia: ifj. Tóth Sándor és Riz József szétválasztására sietett, egy fejszefokával fejbe vágta és rajta 12—15 napig tartó testi sértést okozott.

A bíróság kihallgatta a vádlottakat és id. Tóth Sándor, Durák János és Doró Sándor tanukat, kik a tett elkövetése alkalmával épügy, mint a vádlottak, ittások voltak. Szakértőként kihallgatták a boncoló orvosokat: Dr. Zehery István kir. törvényszéki és Dr. Bleyer Leó körorvost, kik a sértés halálos voltát és az id. Tóth sérelmének súlyosságát itt is bizonyították.

Délután két óra volt, mikor az esküdtek elé fel-tették a kérdések, s a vád és védőbeszéd elhangzottak, melyek mind alapos készütséget árultak el és a védelem meggyőző érvekkel igyekezett enyhíteni a súlyos vádat. — Az esküdtszék visszavonult s a verdikt következő volt:

1. Bűnös-e ifj. Tóth Sándor abban, hogy Riz Józsefet ölési szándékkal a nélkül, hogy jogos önvédelemben lett volna, egy késsel sziven szurta s ez által halálát okozta? Igen-e vagy nem? — **Hétnél több szavazattal: nem.**

Ha nem: 2. Bűnös-e ifj. Tóth Sándor abban, hogy Riz Józsefet ölési szándék nélkül, de sértési szándékkal, a nélkül, hogy jogos önvédelemben lett volna, egy késsel sziven szurta s ezen testi sértésből Riz Józsefnek halála bekövetkezett? Igen-e vagy nem? **Hétnél több szavazattal: igen.**

Ha az 1. vagy 2. kérdésre igenlő felelet adatik:

3. Ifj. Tóth Sándor cselekményét erős felindulásban követte-e el? Igen-e vagy nem? — **Hétnél több szavazattal: nem.**

II. r. vádlott Giczei Jánosra vonatkozólag:

1. Bűnös-e Giczei János abban, hogy id. Tóth Sándort sértési szándékkal a nélkül, hogy az ittasságtól öntudatlan állapotban és jogos önvédelemben lett volna, egy fejsze fokával fejbe vágta s ez által rajta 12—15 nap alatt gyógyuló testi sértést ejtett? Igen-e vagy nem? — **Hétnél több szavazattal: igen.**

2. Giczei János az elkövetés idejében a bűncselekmény bűnösségének felismerésére szükséges belátással bírt-e? Igen-e vagy nem? — **Hétnél több szavazattal: igen.**

A bíróság Tóth Sándort halálát okozó súlyos testi sértés büntette cizimén bűnösnek mondta ki s négy évi fegyházra s 400 korona kártérítésre, Giczeit pedig súlyos testi sértés vétsége cizimén hat heti elzárásra s 20 korona kártérítésre ítélte. Az ítélet jogerőssé vált.

A Staszik-féle ügyben a folytatlagos tárgyalás 5 órakor kezdődött új esküdtszék előtt, s lapunk zártáig még ítélet nem hozott.

Hirek és vegyesek.

Az új prépost, Szemann Éndre helybeli plebános, prépost minőségében fényes segédlettel tartotta vasárnap első miséjét. A templom ez alkalommal megtöltötte nagyszámu áhítatos közönség, mely háláadó fohászt küldött a mindenek urához.

Esküvő. Nehrhaft Antal az itteni állami méntelephez beosztott állatorvos f. hó 3-ikán nőül vette Debreczenben Riechmer Irént, az ottani méntelepi főállatorvos szeretetreméltó leányát. Boldogság kísérje frigyüket!

„Az ország tükré“ cizimű fővárosi hetilap f. hó 3-án megjelent számában a jeles és nemes lelkű hazafiról: Singer S. Leó helybeli főbábiról ir méltó elismeréssel és meleg rokonszenvvel. Mint kiváló tehetségű, vasszorgalmu s ritka szép jellemű, bő élettapasztalatokkal bíró férfitu mutatja be, kinek társadalmi műveltsége és tudománya, finom modora, s az a mély érdeklődés, melylyel az ország közügyei és művészeti termékei iránt viseltetik, méltán biztosítják számára a művelt elmék rokonszenvét s a közfigyelmet.

A rimaszécsi járási fősolgabirói állás nem-sokára be lesz töltve. Mint értesülünk, az állásra eddig két pályázó van, és pedig gróf Almássy Arthur a járás solgabiraja és Osváth Dániel a tornyai járási solgabiró, mindketten tiszteletbeli fősolgabirák.

Halálozás. Sulyos csapás érte folyó hó 1-én Paál Gyula helybeli áll. elemi iskolai tanítót. Szeretett kis leánya: Vilma 7 éves korában hosszas betegeskedés után elhunyt. Temetése folyó hó 3-án nagy részvét mellett ment végbe. Nyugodjék békében s a lesújtott szülőknek nyujtsjon vigasztalást az igaz részvét!

Pót- és javító érettségi vizsgálatok. A helybeli egy. prot. főgymnasiumnál f. hó 2-ika óta tartanak a pót- és javító érettségi vizsgálatok. E napon vette kezdetét az írásbeli vizsgálat. 14 jelentkező van és pedig: a rimaszombati, miskolci és sárospataki főgymnasiumból. A szóbeli vizsgálatokon a kormány képviselőjeként Szádeczky Gyula kolozsvári egyetemi tanár fog működni.

Egy 13—14 éves fiú, ki magyarul helyesen írni és olvasni jól tud, **Rábely Miklós** könyvnyomdájában tanulóul azonnal felajánlatik.

Bérbeadási hirdetmény.

Fazekas Zsaluzsányban mintegy 200 magyar hold szántóföld, rét, erdő-legelő — gazdasági épületekkel együtt — több évre azonnal bérbeadó. Bővebb értesítést ad a tulajdonos **Baksa György** Fazekas-Zsaluzsányban vagy pedig **Süteő István** ügyvéd Rimaszombatan.

1-3

Hirdetmény.

2-3

4012. sz. — A m. kir. igazságügyminiszter 1899. évi december hó 21-én 72831/5. M. 899. I/A. sz. a. elrendelte, hogy a rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatósághoz tartozó **Priboj** község telek-jegyzőkönyveibe felvett mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. évi XXIX. és 1889. évi XXXVIII. és az 1891. évi XVI. t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdon jogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t. c. cikkben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése fogantatosították.

E czélból a helyszíni eljárás a nevezett községben **1900. évi szeptember hó 18-án** fog kezdődni. Énnélfogva felhívom:

1. Mindazok, a kik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt, előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kifizető határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel.

2. Mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. évi XXIX. t. c. 15—18 és az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5-6, 7. és 9 §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak, és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek.

3. Azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvántartásilag bejegyezve, úgy szintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kérelmezzék illetve, hogy törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnál, 1900. évi augusztus hó 21-én.

Szászi Kovách Géza, kir. törvényszéki albiró.

Halálozás. A sajo-gömöri ág. hitv. ev. egyház jeles és köztiszteltetben állott lelkésze: **Mikola György** augusztus 27-én 83 éves korában elhunyt. 1859. óta Sajó-Gömörön lelkészi állását hívei igaz szeretete és ragaszkodása mellett töltötte be, s halála széles körökben mély és igaz részvétet kelt. Temetése 29-én impozánsan ment végbe s **Terray Gyula** főesperes megható gyászbeszédet mondott; a sírnál pedig **Bencze Samu** mondott szép imát. Nyugodjék békében!

Az országos orvos-szövetség Esztergomban folyó hó 2-án tartotta az idei kongresszusát, melyen a gömörvármegyei fiókszövetség tagjai közül dr. **Gaal Gusztáv** tornalliai járásorvos vett részt. A kongresszuson a gömörvármegyeiek közül dr. **Urszinyi Gyula** putnoki bányarost választották be az igazgató-választmányba, melynek hivatalból tagja a fiókszövetség elnöke: dr. **Löcherer Tamás** is.

Sikerült mulatság. Vármegyénkben **Szeifert** Antal eszaki földbirtokos háza egyike még azoknak, hol a fiatal pár hű maradt a régi szokáshoz. Minden év szeptember hó 3-ára meghívják a vendégeket, — a jó füleki cigánybanda meggyantázza a vonót, s két teljes napig huzza a szebbnél-szebb magyar nótákat, a vendégsereg pedig mulat, tánczol és éteti az ünneplőket: **Károlyi Rózát** és bájos leányát: az uri ház vendégszerető háziasszonyát **Szeifert Antalnét**. — 3-án volt ez évben is e kedves névste megtartva s a kik megjelentek a legkellemesebb emlékekkel távoztak és mondtak buscut egy évre az örömteljes viszontlátásra. A meghívottak közül körülbelül 30-an jelentek meg, a kik aztán fokozódó jókedvvel ünneplétek a kettős jelentőségű Róza-estét. A bájos háziasszony megszokott kedvességével lebiúcselt mindenkit, a vendégszerető háziur pedig fáradhatan volt vendégei szíves ellátásában. Volt ott minden a mit csak a főzés tudománya produkálni képes és minden igazi magyaros izletességgel elkészítve. A tánczingerlő **Törley** sem maradt el, az igaz, hogy nem személyesen jelent meg, de annak jobban örültek, hogy megfelelő módon képviseltette magát. A jó füleki cigány pedig úgy huzta a csárdást, hogy ha hurjai mind el nem szakadnak, ki tudja meg meddig járják a hamisítatlan gömöri csárdát. A jelen voltak közül sikerült teljegyveztetni a következőket: **Gróf Almássy Arthurné**, **Ferdinandy Béláné**, **Draskóczy Lászlóné**, **Putnoky Morné**, **Vajda Andrásné**, **Stefáni Ervinné**, **Stilfried báróné**, **Izsépi Ilda**, **Hausser Frida**, **Miss Florenze Word**, **Szeifert Aliz** és **Lóla**. Férfiak: **Gróf Almássy Alfréd**, **Máriássy Gyula**, **gróf Almássy Arthur**, **Balog Károly**, **Hamos Aladár**, **Pordin Dezső**, **Vajda András**, **Komaromy István**, **Remenyik István**, **Remenyik Aladár**, **Okolicsányi Gusztáv**, **Makray Jenő**, **Stefáni Ervin**, **Draskóczy Viktor** stb.

A beiratások az iskolákban javában folynak. A főgimnáziumban több mint 300 a beírt tanuló száma, s ma, 5-én már ünnepélyesen meg is nyitották a tanévet.

Halálozás. **Nagy Béla**, a gömör-szkarosi ev. ref. egyház derek, fiatal lelképásztorja mult hó 24-én Budapesten elhunyt. A kiváló képzettségű, általános becsületben és tiszteltetben élt papot ifjú neje s négy kedves kiskorú árvája siratja. Áldás és béke nyugvó poraira!

A fogyasztási szövetkezet üzlethelyisége folyó hó 1-én megnyílt s a közönség nagyban vásárolja az árukat. Ugy halljuk, hogy az áruk: fűszerek, liszt, kávé, rizs stb. legjobb minőségűek, s a vevők eddig teljesen meg vannak elégedve úgy az árukkal, mint a pontos kiszolgálattal.

Meghívó. A szervező „várgedei gyógyfürdő részvénytársaság”-nak tisztelt alapító tagjait a további teendők feletti tanácskozára f. évi szeptember hó 9-ének délelőtti 11 órájára a helybeli kaszinó társalgó termébe tisztelettel ezton is meghívja a szervező-bizottság.

Iparosaink figyelmébe. Losonez város értesítése alapján — a rimaszombati általános ipartestület elnöksége lapunk utján is közhírré teszi — miszerint a losonezi- és losonez-tugári országos vásárok első napjain tartott állatvásárokon való kirakodás ez idő szerint csak az állattenyésztéssel kapcsolatos mesterséget űző iparosoknak, úgy mint: a pintéreknek, bogaróknak, pokróczkésztőknek, szijgyártóknak, nyergeseknek és kötélverőknek van megengedve a vidékieknek ép úgy mint az ottaniaknak, s az állatvásár napján való általános kirakodás már a folyó évi szeptember hó 13-iki országos vásártól kezdődőleg betiltatott.

Ifjusági előadás Kokován. A kokovai tanulóifjuság mult hó 20-án az ujonnan szervezett községi tűzoltóság javára táncmulatsággal egybekötött színi előadást rendezett, mely meglepő eredménnyel sikerült. Színre került ez alkalommal **Berezki Árpádnak** „A közügyek” című egy felvonásu hatásos vígjátéka, melyben **Kenderfalvi Háber Ferenc** szerepét **Banczik Samu**, az alig 18 éves ifjú deák, korától nem várt értelemmel és ügyességgel játszotta el, úgy hogy játéka a szigorubb kritikát is bátran megállhatta volna. De derekasan viselték magukat a műkedvelő-társulat többi tagjai is, kik játékukkal valóban igen élvezetes estét szereztek a kokovai publikumnak. Különösen ki kell emelni a szereplők közül még **Treska Margitot**, ki precíz játékaival szép sikert aratott s **Adél** nevű testvérel együtt méltó elismerésben részesült. — A rövidke, de jó előadást táncz követte, mely virradtig tartott. A mulatság elég szép anyagi eredménnyel járt.

Egy község pusztulása. Mult hó 30-án iszonyu tűzvész pusztította el **Henczki** községet. A falu délkeleti részén kigyuladt egy gazdasági épület s az óriási szélviharban rövid idő alatt az egész község lángban állott. A koresma kivételével az egész falu elpusztult. Ót emberélet ott veszett a tűzben, mely délután 4 órakor támadt s hihetetlen gyorsasággal terjedt szét az egész községre, úgy hogy az oltásra gondolni sem lehetett. Mindenki elveszté fejét, mindenki a saját életére gondolt. Így eshetett, hogy az öreg **Basták András**, a ki betegágyon feküdt, két apró unokájával, a 4 éves **Annával** és a 4 hónapos **Máriával** együtt bennégett a pokoli lángtengerben. **Dovecz** **Andrásnét** pedig egy lehulló gerenda zuzta halálra. A kis falu a pusztulás tökéletes képe. Ugy halljuk, hogy a vármegye alispáni hivatalánál lépéseket tesznek adóelengedés és könyöradományok gyűjtésének engedélyezéséért.

Kereskedelmi kongresszus. Miskolcra folyó hó 16—17-én országos kereskedelmi kongresszus lesz, melyen számos — a kereskedők vitális érdekeit érintő — kérdés kerül tárgyalásra. A kongresszuson városunk kereskedői közül is számosan vesznek részt.

Helyreigazítás. Lapunk mult számában „Végzetes szerencsétlenség” cím alatt tévesen írtuk, hogy **Fábrí Sámuel** pelsőci fiú mellébe furódott a revolvergolyó, — mint értesítenek bennünket — ez nem vigyázatlanságból történt, hanem a büntetéstől való félelem érlelte meg a fiatal fiú agyában az öngyilkosság eszméjét. A fiú ugyanis gazdája fiokjából 400 koronát esent el, s most, midőn már a nemesis keze utólré volna, fegyvert emelt maga ellen. A sérült, ki a kórházban van ápolás alatt, — mint halljuk — a veszedelmen túl van s valószínű, hogy mihamar felépül.

Tűzoltógyűlés és mulatság Putnokon. A „putnoki önkéntes tűzoltó-egylet” fennállásának ötödik évét tölti be. Ez alkalomból 1900 évi szeptember hó 9-ikén, a putnoki városház nagytermében az V. éves szolgálati érdmek kiosztásával kapcsolatosan ünnepélyes közgyűlést tart s ennek befejezése után, a putnoki fürdőben zártkörű táncmulatságot rendez. Belépti-díj a táncmulatságra: személyenként 1 korona. — A napi rend következő: Délután 2 órakor a működő tagok gyűlékezése a szertárnál, honnét 1/2 3-kor testületileg indulnak a közgyűlésre, 3-kr közgyűlés a városháza nagytermében, 4 órakor indulás a putnoki fürdőbe, hol 5 órakor kezdetét veszi a táncmulatság.

Nyilvános számadás. A **Máriássy Lászlóné**, szül. **Farkas Erzsike** urnó öngyásága védnöksége alatt álló tamástalvai „Petőfi-egylet” által 1900. évi augusztus hó 18-án és augusztus hó 26-án rendezett műkedvelő-előadások összes bevétele volt: . . . 265 korona 50 fillér. Összes kiadás: 201 korona 01 fillér.

Maradvány: 64 korona 49 fillér. Felülfizettek: **Farkas Ábrahám** 20 korona, **Máriássy Lászlóné** 10 korona, **Lados András** 2 korona, **dr. Fráter Sámuel** 1 korona 80 fillér, **Lévai Izsó** 1 korona, **Kalla Mihályné**, **Jávorszky László**, **Klohan Antal** 40—40 fillérrel. — Ugy a műpártoló közönségnek, mint a nemes szívvű felülfizetőknek ez uton is mond köszönetet a rendezőség.

Felölös szerkesztő: **RÁBELY MIKLÓS.**

Magán-hirdetések.

Hirdetmény.

Egy szőke szőrű, 1 1/2 éves ökörűnő folyó évi augusztus hó 6-ik napján felügyelet nélkül találtatott; miután gazdája — a körözés daczára — ekkoráig sem jelentkezett, az állat folyó évi **szeptember hó 15-ik napján** délelőtt 9 órakor a rendő kapitányi hivatalnál el fog árvereztetni.

Rimaszombati, 1900 szeptember 3.

Id. Badiny Gyula, rendőrkapitány.

Hirdetmény.

3657. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **rimaszombati takarékpénztár** és a **gömörvármegyei takarékpénztár** és **hitelbank** végrehajtatonak **Jeszny Gáspár** jelenleg ozdini lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a **Stern Jakab** rimaszombati lakos által beadott utóajánlat folytán az újabb végrehajtási árverés és pedig a rimaszombati takarékpénztár javára 2384 korona tőke és járuléka és a gömörvármegyei takarékpénztár és hitelbank javára 2804 korona 36 fillér tőke és járuléka iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t. c. 144. és következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő, **Rima-Lehota** községben fekvő, a **rima-lehotai 54. sz. jtkvben A. I—1. sorszám** alatt foglalt, **Jeszny Gáspár** nevén álló 34. hrzi számú és 48. összeírási számú ház, udvar és kertre 3146 korona, mint az utóajánlattal megajánlott kikiáltási becsárban elrendelte, annak megtartására határnapul 1900. évi **október hó 11-ik napján** d. e. 10 óráját **Rima-Lehota** községben a község házhoz tüzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becsárban alól nem fognak eladatni.

Árverezni szándékozik tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át, azaz 314 korona 60 fillért készpénzben, vagy az 1882. évi 60. t. c. 42. §-ban jelzett és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni vagy az 1881. évi 60. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, 1900. évi július hó 28-án.

Kovách, kir. törvényszéki biró.

Puha padlóknak

legkitűnőbb és elismert legjobb fénymaz a valódi

LINOLEUM padló-zománcz.

Bejegyzett **A Linoleum padló-zománcz** egy óra alatt keményre szárad, bámulatosan szép fényvel bír és tartósság tekintetében eddig fölülmulhatatlan. A következő változatokban kapható: 1 sz. sárgás-barna, 2 sz. sötét-barna és 3 sz. mahagoni-barna. Nagy elterjedtségénél fogva

LINOLEUM padló-zománczunkat

különböző hasonhangzású nevek alatt értéktelen utánzatokkal hamisítják, miért is **kérjen mindenki kizárólag csak Eisenstädter-féle LINOLEUM padló-zománczot**, a törv. bejegyzett „**Vas lovag**” védjeggyel.

Eisenstädter Testvérek lakk- és festékgyára **Bécs.**

Főraktár:

Braun Zsigmond vaskereskedése Rimaszombati.

7-8

A nagymélt. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur ^{94,366.}1899. szám alatt kelt magas rendelete folytán értesítjük Gömörvármegye összes tanügyi hatóságait, miszerint a

„HYGIEA” pormentesítő vállalat,

illetve a

valódi amerikai **DUSTLESS** főraktára Gömörvármegye részére:

NEUMANN ÁRMIN

fűszerkereskedőnél **RIMASZOMBATBAN**, **Erzsébet-tér** és **Kossuth-utca sarkán**

4-5